

ERDŐSZETI LAPOK.

Második évfolyam.

XI. füzet.

November 1863.

A máramarosi erdőségek pusztításáról és ennek ellenszereiről.

Tizennégy éve, mióta én mint a Gróf Teleki család erdőmestere annak jószágait kezelem. Résztint ez, másrészt pedig a szakom iránti szeretet hozott engem Máramaros megyének minden részeibe.

A ki Máramaros megyét csak hiréből ösmeri, rengeteg erdőséget vél itten találni, de mennyire csalatkoznék, ha azok megtekintése végett ide fáradna, mert erdő helyett többnyire csak erdőtételeket fedezendne fel, melyekről az ős bikkes vagy fenyveserdő — rendetlen kezelés vagy közömbösség folytán — eltűnt, és melyek helyén elkorcsosodott, törpe bokrokkal benőtt kopár lejtőségek szomorú képét láthatni.

Nem akarok itt a magas kincstári, nem a Gróf Teleki család és más magánosok erdeiről szólni, hanem a közbirtokossági erdőkről, melyek a megyének nagyobb részét teszik, és a lakosságra nézve nagyon fontosak.

Hazánknak Máramaros oly áldott megyéje, melynek tömérdek kincsei okszerűleg kiaknázva és fölhasználva az ország nagyobb részére is soknemű áldást árasztathatnának.

E nagy kiterjedésű erdős megyében, egyes kerületek már jelenleg is faszükségben szenvednek; én csak a Sugatagi, Szurdoki, Felső-Vrchovinai, Taraczkvizi szolgabírói járásokat, a Nagygávizi köz-

birtokossági uradalmat akarom például felhozni, egyes helységeket nem is említve; — a többi járásokban is — kivéve a kincstári és Gróf Teleki Dolhavizi uradalmat — nem a jobb és okszerűbb kezelésnek, hanem egyedül az erdő feleslegnek köszönhető, hogy még eddig a faszükség be nem állott.

Ez igénytelen értekezés célja:

1. E nagyszerű erdőpusztítás káros befolyását nem csak a megyére magára, hanem hazánknak nagy részére bebizonyítani.
2. E pusztítások okaira utalni.
3. Kimutatni, lehetne-e ezeket és mi módon megátolni.

A Tisza szabályozás által nem csak számtalan mocsáros helyek kiszárítottak, hanem a víz a sok átvágás folytán nagyobb esést nyerőn, sebesebben lefoly, és az árvizek részint nem oly gyakoriak, részint nem oly hosszan tartók.

Tudva lévő dolog, hogy nagy vízmedrek és erdőségek feletti légkörben fejlődik és köttetik a gőzkör, mely szelek által távol vidékre hajtva, mint eső gyakorolja jótékony hatását. Talán nem merész állítás *) hogy mióta szabályozás folytán egyes tavak, mocsárok és posványok kivált a Tisza mentében kiszárítottak, hazánk gyakrabban látogatlatik meg száraz esőtlen évek által, minek káros hatását különösen a növényzetre eléggé szomorúan tapasztalhatjuk.

Magyar hazánk nincsen ugyan oly kedvező helyzetben, hogy számára a tenger, mint kifogyhatatlan vízmeder biztosítana jótékony esőt vagy dús harmatot, mivel attól jó távol van; de körül van véve magas erdőborított hegyekkel, mint második tényezőjével a gőzkörnek. A mennyiben tehát folytonos vízszabályozások által mind inkább e gőzkört képző medrek szűkebb körre szoríttatnak, annál inkább ügyelni kellene arra, hogy a másik tényező, az erdő ki ne pusztíttassék, hanem a mennyiben a szükség parancsolja, fentartassék, mire leginkább hivatvák, az erdős hegyes vidékek azért is: mert a midőn vízszabályo-

*) Az talán mégis merész állítás.

zás, posványok kiszáritása által termékeny tér nyeretik, az ország gazdasága nevededik: akkor a hegyes vidéken létező erdők pusztítása folytán nem csak kopár, még sovány legelőt sem nyújtó térek támadnak, mi által az ország államgazdászati szempontból szegényedik; hanem a tulajdonosok volt birtokuk után még annyi hasznót sem veendnek vagy húzhatnak, hogy avval évi adójukat kifizethessék; — és ha ennek következtében netán idővel az adó kivetésnél alapul szolgáló tiszta haszon kevesebbre vétetnék: aránylag a többi mívelési ág terheltetnék, és így az erdőpusztító kedvezésben, az iparos gazda pedig nagyobb terheltetésben részesülne.

Hazánk viszonyai olyanok, hogy az úrbéri szabályozások és erdőelkülönítések folytán az erdők mindinkább kisebb térre fognak szoríttatni, mert a kevésbé hegyes sőt gyakran lapályos vidéken, ha a meglévő erdők a közbirtokosok közt elosztatnak; többnyire kiirtatni, és jövedelmezőbb szántó vagy kaszálló földekké fognak alakíttatni, úgy hogy idővel egyedül a nagyobb birtokosok és helységek — az utóbbiak a törvények által kényszerítve — birandnak ily helyeken erdővel. Államgazdászati szempontból, az egyes birtokost, ez átváltoztatásban gátolni nem lehet, mert a térnek más mívelési ággal nagyobb hasznát veendi, és vele együtt az ország természeti képessége is növekedik.

Másképen áll a dolog hegyes vidékeken, hol az erdőtért hasznosabb mívelési ágra fordítani nem igen lehet, s minden ily átváltoztatás káros a tulajdonosra, káros az országra: először mert természeti ereje kisebbedik; másodsor, hogy ily könnyelmű erdőpusztítás a káros vízáradásokat s a t. elősegíti.

Ha tehát hazánktól természeti fekvésénél fogva megtagadtatott egy nagy vízmeder, a tenger, honnan játékony esőket várhatnánk, de ellenben dicsekedhetik oly határ övvel, mely hivatva van e hiányt pótolni és hazánk klímaticus viszonyaira nézve mérséklőleg hatni: nem kötelességünk-e minden erőnkől ezen oly nagy kincset rejtő övet a maga természeti tökéletességében és nagyszerűségében ápolni és fenntartani?

Nem szándékom itt az egyes hegylánczatokat elő számlálni,

csak általánosan említem: hogy az erdős hegyeket a fapusztitástól megóvni talán hazánk nagy részére nézve élet kérdés, sok ország e miatt bekövetkezett szomorú sorsa elég bizonyíték arra.

Nem túlzott állításom, ha azt mondom, hogy egyedül talán Máramaros megye az, a hol az erdő mondhatom — rendszeresen pusztítatik, mi minden igaz honfinak aggodalmat szerez, mert midőn a többi hegyes megyékben az erdő nem csak nagyobb értéke, de a tulajdonjog tisztelése miatt is ápoltatik, fentartatik és a pusztitástól óvatik; ez alatt Máramarosban — melynek bérceit 100 □ mértföldnyi erdő fedi, melynek kebeléből a Tisza, e nagy fontosságú közlekedési ér fakad, melynek boldogabb jövődőt csak is az erdő ápolásból folyó haszon nyújthat, mely hivatva van a nagy alföldet nem csak épületi, hanem ma holnap tüzi fával is ellátni, az erdő pusztítás oly dühvel üzetik, hogy, — ha ez még sokáig tart, — a sok szép hivatás közül, egynek sem fog megfelelni.

Az erdők pusztításával egy nagy vízi út is, mely hazánkat ketté metszi, apadni és rohamos, a körülötte elterülő rónákat is veszéllyel fenyegető áradások folytán meg fogna romolni, mi újra kiszámíthatlan kárára válnék az alvidéknek, mert a legolcsóbb szállító út a víz, mi sok tárgyra nézve vasutak által nem is pótolható, például az épületi és tűzifánál.

A sok szomorú példa közül csak az egy Karinthiai Karszthegeylánczolatra utalok. Hiába ott az 1000 darab arany jutalom, ily elpusztított helyen többé erdőt tenyészteni nagyban aligha lehet, és egy század könnyelműsége okozta kárt talán évezredek sem fogják helyre hozhatni,

Fris emlékezetünkben lehetnek még az 1854-ki áradások; melyek milliókra menő kárt okoztak, és az egész birodalomban jaj kiáltásokat szültek. Ő cs. kir. Felsege által kiküldött bizottmányok mindegyike, egyedül a gondatlan erdőpusztításban találta okát e nagy áradásoknak, melyek oly gyakran vésteljesen ismétlődnek.

A közmandás ugyan így szól: „a maga kárán tanul a Magyar;“ de miután az erdőpusztítás szomorú következményei oly messze jövőbe

hatnak és nem egy könnyen helyreüthetők, úgy ez uttal talán nem ártana a főntebbi közmondással ellentétben idegen példán okulnunk.

Eddig igyekeztvén, az erdőpusztításnak káros következményeit tehetségemhez képest mutatni, áttérék arra, hogy:

Mi okozza Máramarosban e nagy erdőpusztítást. Tizennégy évi szomorú tapasztalásom azon meggyőződésre vezetett, hogy leginkább négy oka van az erdők pusztításának, u. m.

- a) A kecsketartás, illetőleg az azok számára történő erdővágás.
- b) Az irtások.
- c) Az erdőégések és
- d) A kerítésekhez való karó és vessző vágása.

E négy mód egész rendszerrel és egyesítve alkalmaztatik Máramarosban a káros cél mihamarábbi elérése végett. Külön akarok mindegyikről szólni.

Megvagyok győződve, ha Máramaros megyében harmincz ezerre teszem a kecskék számát, akkor a valónál inkább kevesebbet mint többet mondok, és ki ez állatnak kártékony természetét ismeri, már magából e számból ítélheti meg, mennyi erdőpusztításnak lehetnek ezek okozói. Egész télen át száz meg száz kecske pásztor baltával fejszével felfegyverkezve, ezerekre menő fákat levág, hogy kecskéik a gyenge hajtásokat és bimbókat leegyék; milliomra menő csemete esik így áldozatul a kecskéeknek, és így az oly nagy mennyiségben keresett értékes abroncs rudak is e terjedelmes erdőségekben már a ritkaságok közé tartoznak, mert nem tövin vágják le a gonosztevők az abroncsvesszőt, hanem jó magasan s csak félig levágva letördelik annyira, hogy kecskéik elérhessék.

Szomorú látványt nyújt egy ily erdőség: — Nem is erdő az többé de még nem is legelő, mert az eltörpült bokrok és levágott karók által eltorlaszolt térek, lehetetlenné teszik a többi marhának a hozzá férhetést, és egyedül télen a fagyott havon ismételtetik e pusztítás tovább is a kecskék számára.

En e tekintetben a sok közül csak a Nagyágvi és Lipcse völ-

gyet hozom fel például; mindenki elkeseredéssel fordul el a látványtól, a legszigorúbb erdővédszemélyzet itt tehetetlen, mert az a számtalan előforduló eset mellett is a hatóságok által nem igen támogatatik.

Ilyen módon áldozatul esnek a legszebb bikkes tölgyes és fenyves erdők, és ha a magas Kormány erélyesen fel nem lép, a kecskelegeltetést az erdőben végképen el nem tiltja: egy két évtized múlva — a kincstári, városi, és egyes magány birtokosok erdeit kivéve — csak híre lesz a volt Máramarosi ős erdőknek! Az erdőtér még meg lesz a térképen, de a fa hiányzani fog róla és a termőképesség a legkisebb mértékre szálland.

Akaratlanul támad e kérdés: miképen szaporodhatott el oly annyira a kecsketartás, miután 1848-ig alig lehetett egyes helyiségekben kecskét találni? a felelet az: a Bachféle rendszer alatt Máramaros megyének egy főnöke 1851-ben — talán maga sem volna képes megmondani miért — **ideiglenesen** megengedte az egész megyében a kecsketartást. A lakosság ennek folytán teheneit ökreit eladta és messze vidékről szerzett kecskét, mert azt nem kell szénán telelni. Hasztalan volt a kincstár és gróf Teleki család részéről a felszólamlás, hogy magány birtokkal önkényileg rendelkezni még abszolút kormány alatt sem szabad. Mig a megyei főnök észre tért, s vissza húzta, módosította a kiadott engedélyt, addig a lakosság már beszerezte volt a számtalan kecskét, szaporítja évről évre, és miután a későbbi rendeletek nem fogatosítanak, a kártevők — ha bejelentve is — nem büntődnek a rendkívüli nagy erdőpusztítás évről évre terjed.

A második mód, mely által Máramarosban az erdő rendszeresen és nagyban pusztittatik a fák gyűrűzése és az irtás.

A ki nagyban erdőpusztítást még nem ösmer, jöjjön Máramarosba; itt láthatja mit mivelhet egy vétkes kéz. A mely erdőtért alkalmasnak véli a lakos málé, rozs vagy zab termésre, azon egész éven át részint lehántja, részint körülvagdalja a legszebb erdei fák kérgét, titokban vagy nyíltan is, és ott hagyja száradásnak. De mintha a természet daczolni akarna e vétséggel, buján tenyészik e lassan elszáradó ős erdő alatt a serdény, és nagy sűrűséggel lepi el a tért. De mind

hiába; a vétkes emberi akarat előtt meg kell hajolni a természetnek is! Az elszáradt fák vagy kidőlnek, vagy pedig a hosszabb időt be nem várva, a gonosztevő levágja azokat, és halomra dülve meggyújtja tavasszal vagy nyár közepén, és e nagy tűz dühének az erőteljes serdény is mártalékul esik. E vétkes műtét után a mi megmaradt kivágatnak, máglyákba rakatnak, és meggyújtatnak, s kész az irtás, melyet most, míg a talaj ős televénye tart, s a lejtőkről esők által le nem mosatnak, málé, rozs vagy zab vetés alá használ, s többnyire jó termésnek örvend. De ha kimerítették az erdő, egy ideig még kaszállónak vagy sovány legelőnek hagyja, végre csak hamar az értéktelen nyír — nyár ésogyorófa telepedik meg rajta és akkor kész a pusztá bokros hely. — De még ez sem maradhat békén, mert a kecskések vétkes fejszéi már leskelődnek utána, és alig bírnak a vesszők egy két hüvelyknyi vastagságra vergődni, már is levágják.

Ily módon Máramarosban évenként több ezer hold erdő pusztul el a nélkül, hogy a pusztítóknak csak ezeredike is kérdőre vonatnék. Előttök semmi magány birtok sem szent „az Isten adta az erdőt“ e jelszóval esnek a roppant erdőpusztításnak. — A meghántás és gyűrűzés okozóit ritkán lehet kipuhatolni, mert zaj nélkül és rendesen titkon dolgoznak; a kiszáradt fák meggyújtásához az éjt használják, és csak azon veszi magát észre az erdővédszemélyzet, hogy a tér be van vetve, *) és hasztalan a panasz, onnan az új birtokost többé kiűzni nem lehet.

A kecskések által is az ős erdőben megrongált fák, ha kiszáradtak, meggyújtatnak és kiirtatnak. Ezek is mindig oly helyet keresnek ki mely irtásnak alkalmas. Itt ütnek előbb juh- és kecske-tanyát, s ennek közelében körülgűrűzik a fákat, s nagyobbitják azt, míg végtére házat építenek rajta, s a helységben lévő urbéri telkeiket a zsidónak eladják. Számtalan eset van, hogy a lakosok, telköket ily módon elprédálván, más határban, minden jogigény nélkül az erdőnek esnek, és azt kiirtván, ott megtelepednek, az erdőtér pedig fellévén mérve, az erdőtulajdonos az új birtokosért is fizeti az adót.

*) Ugyan hosszú alhatik az a máramarosi védszemélyzet, ha az alatt az irtott tért még be is vethetik!

A harmadik pusztítás neme a pozsártűz és erdőgyújtogatás, mely karöltve jár az irtással, mert lehetetlen, hogy a számtalan irtásoktól tovább ne harapódzék a pozsártűz, mely minden fiatalabb erdőt tönkre tesz; és ha ez nem elegendő; a juhászok kész akarva gyújtják meg jobb leelő nyérése végett.

Ha tehát száraz, esőtlen tavasz vagy őszi van, ritka határ Máramarosban — a magas kincstári fenyveseket kivéve — mely e pusztításnak kisebb nagyobb mérvben ki ne lenne téve, és daczára a legszigorúbb felsőbb rendeleteknek; még ott a hol erdő védszemélyzet létezik is, a lakosság az oltást nem segíti, hanem a tüztől megóvott téreket újból meggyújtja.

A negyedik pusztítás neme a számtalan kerítés.

Hiában erőlködik a természet, mert minden tavasszal a tüztől menten maradt és felvergődött fiatalosok áldozatul esnek, a számtalan kerítéshez szükségelt vesszők és karókat kivágatnak, még pedig minden tekintet nélkül, legyen az mogyoró, bikkes vagy tölgyes erdő. Minden év tavaszán százezerekre menő szekér vessző vágatik itt Máramarosban a kerítésekhez, mert a múlt éviakat a lakosok télen át feltűzték. De nem elég, hogy kertjeik kerítéseiből pusztítják a fiatal erdőt hanem minden irtás földjüket, ha a közel állott nagy fák ejtése által el nem torlaszolhatják, körül kerítik vesszővel, egy átaljában minden földjüket kerítéssel óvják a legelésző marhától.

E négy pusztítási nem, már elegendő arra, hogy Máramarosban néhány évtized alatt — egyes részeket kivéve — az erdő végképen elenyésszék, nem is említve a közbirtokossági fenyveseket, melyek okszerűtlenül kezelve, száz meg száz leginkább zsidókezelő által annyira pusztíttatnak, hogy nem sokára egyedül a magas kincstár és két három magán birtokos leendő ollyak birtokában; csak hogy itt a veszély még sem oly nagy, mert az okszerűtlen gazdálkodás folytán a fenyves, itt kevésbé értékes lombfa által helyettesítettik.

Az említett nagyszerű erdőpusztításnak okát keresni kell a közömbösségben, melyel a többnyire más megyékben lakó földesurak Máramarosi birtoka iránt viseltetett és jelenleg is viseltetik, és abban:

hogy mentül kevesebb tiszta birtok van, hanem minden helységben számtalan a közbirtokosság, mely annak örül, ha erdőadót fizetnie nem kell, *) és miután távolabb vidéken laknak, és az erdőt ha makc terem, legfeljebb sertéseik számára használják, mit sem gondolnak az erdőpusztitással; és ily szabad pusztítás elharapódzik a többi rendesebben kezelt uradalmakba és egyes helységekbe is.

1848 óta az illető szolgabírák vagy más teendővel vannak elfoglalva, vagy közönbösen veszik a dolgot, elég az hozzá hasztalan minden panasz, vagy várt eredményt nem szül, és ennek folytán az erdőpusztítás mindinkább elharapódzik.

Ily szomorú és sajnosan való viszonyok közt nem marad tehát egyéb hátra, mint hogy a magas kormány s illetőleg a nagyméltóságú Helytartóság addig is intézkedjék, míg a törvényhozó testület időszerinti törvényeket hozhatand, ne hogy a Máramarosi terjedelmes erdők pusztítása által, helyrehozhatatlan baj keletkezzék.

Egy országban sem mentek a földes úr és jobbágyság közötti kölcsönös viszonyok oly nagy változáson keresztül, mint hazánkban és az ahoz kapcsolt részekben az 1848-dik évben, nem csoda tehát, ha az 1836-dik évi urbéri, 1840-dik évi rendőri törvények ily hamar elévültek; s többé ki nem elégítők sőt az 1853-dik évi Márczius 2-ki pátens is a gyakorlatban sok hiányt mutat. A törvényhozó testületnek tehát feladata lesz, e hiányokat pótolni és a törvényeket a jelen viszonyokhoz alkalmazni.

Én mint hivatalomban megöszült szakember bátorkodom a fentebbiek után igénytelen véleményemet következő rövid vázlatban nyilvánítani az iránt: hogy és mikép lehetne sikeresen nem csak itt Máramarosban, hanem az egész országban s a hozzá kapcsolt részekben a nagyszerű erdőpusztitást, ha nem is egészben meggátolni, de legalább is a legkisebb térre szorítani.

Legnagyobb oka az erdők pusztításának a közös birtoklás.

*) Ki fizeti hát helyette?

1. A Marczius 2-ki pátens elrendeli ugyan hivatalból is az erdő és legelő elkülönítést, de e tekintetben, legalább itt Máramarosban még eddig nem történt semmi, mert előbb a felmérésnek kellett volna meg történni, mi még itt nem volt meg, mivel az arra megkivántató nagy költségek nem voltak honnan fedezhetők.

Máramaros megye jelenleg oly kedvező helyzetben van, hogy az a catastrális mérnökök által legrövidebb idő alatt fel leendő mérve; a tetemes felmérési költség tehát meglesz kímélve, és az erdőterület lemásolásának és kiszámításának költsége a közbirtokosság által könnyen viselhető. Itt tehát csak az urbéri törvényt ki kellene egészíteni, és ott a hol egyesség létre nem jön, kiterjedéshez képest az erdőtől vagy legelőből a törvény által szabott részt a volt jobbágy-ságnak hivatalból kihasíttatni, mi ellen sem az egyik sem a másik félnek kifogása nem lehet.

Ily módon egész Máramarosban legfeljebb két év alatt az erdőt és legelőt hivatalból el lehetné különíteni, és ez által megszüntetve lévén a közösség, megszüntetve lenne egyik oka a nagy erdőpusztításnak.

2. A kecske tartást, mint az erdőpusztítás második legnagyobb tényezőjét, úgy mint más megyékben, itt Máramarosban is el kellene végeképen tiltani az erdős vidékeken, mert semmi arányban nem áll azoknak tenyésztése a roppant erdőpusztítással; a juh tenyésztés mindenkor több hasznot hajtand a tulajdonosnak, mint a kecsketartás, mely ugyan több tejet, de gyapjút nem szolgáltat.

3. A meggyújtott erdőrészek hivatalból való tilalomba vétele, és ily módon megszorítása az erdőlegelőnek, sok pozsártűz gerjesztését megakadályozná, és azok oltását elősegítené.

4. Ha a vesszőkerítések könyelmű feltűzelése szigorúan büntetettlenné, az által sok fiatalos erdő kíméltetné meg

5. Az erdőkihágásokat gyorsan tárgyalni, és nem annyira pénzbeli, mint inkább az itteni nép mivelési fokának és örökölt szokásainak megfelelőbb testi büntetésben részesíteni és nevezetesen a hozott ítéletet haladék nélkül végre is hajtani.

Elismert dolog, hogy nem a szigorú és nagy pénzbeli büntetések képesek az erdőkihágásokat kevesbiteni, hanem egyedül a gyors, bár kevésbé szigorú végrehajtás,

6. Az ily tárgyalásoknak egy nagy hiánya abban rejlett, hogy az illető bírák gyakran nem voltak képesek megítélni a kár nagyságát. Az 1840-ki IX-dik törvény megengedi, ott a hol szükséges a törvényhivataloknak szaporítását, és itt Máramarosban is léteztek 1848-ig rendőri szolgabírák, kik hivatva voltak, rendőri kihágások fölött itélni. Ez üdvös intézmény még üdvösebbé válnék, ha csupán erre már magában véve igen fontos tárgyra minden Megyében szakavatott egyéniségek, — az erdőkiterjedéséhez képest egy vagy kettő — alkalmaztatnának, és végrehajtási hatalommal felruháztatnának. *) — Nem szükséges, hogy ily szakember épen törvénytudó is legyen; az ő köre egyedül a rendőri kihágások elítélése lévén, elegendő lenne, ha a rendőri törvényekből a megkívántató szigorú vizsgát letenné. Ily egyéniség, mint szakember megtudná itélni a kár mineműségét és nagyságát, a nélkül, hogy szükséges lenne, a felekre nézve gyakran oly költséges szakértőket a kár megbecslésére nézve alkalmazni. A megye vagy a magas Helytartóság által kilévén adva a helyi viszonyokhoz képest az erre vonatkozó árszabály, a felesketett szakértő mint végrehajtó alkalmazandná ahhoz a törvény szabta büntetést.

E szakértő bíráknak egy más hivatásuk is leendne, miután — ha nem is Máramarosban még, — de a többi megyékben hol az erdő-elkülönítés nagyobbára megtörtént, a községi és privát erdő kezelésére ügyelnének; az elsőbbiek kezelésébe befolyjni, köteleességek volna, és ez által egy költséggel kettős cél éretnék el, mert miután ily szakértő rendőri bírák, minden helységben megjelenni kötelesek volnának, egy alkalommal az erdőkre is felügyelhetnének.

Mily nagy horderejű lenne ily szakértő, rendőri bírák **) alkal-

*) Mi részünkről sem czélszerűnek sem könnyen kivihetőnek nem tarthatjuk ez indítványt. Elég volna talán, ha minden hatóság egy szakemberrel rendelkezhetnék, kinek feladata lenne, bizonyos meghatározott évidij mellett esetről esetre okadatolt véleménynyel szolgálni.

**) Mi is kívánjuk az ily szakértők alkalmazását, de hogy azok bírák és így némiképp vádlók és bírák legyenek egy személyben, azt nem tarthatjuk czélszerűnek. Szerk.

mazása, csak a jövő mutatná, mert még most lanyhán, vagy épen nem bűnhődnek az erdőkihágók a hivatalnokok közönbössége, vagy halmozott teendőjük miatt; akkor csupán e célra felállított szakértő, rendőri bírák, kik havi jelentéssel tartoznának a Megye kormányzónak, és bizonyos törvényszabta nagyságú pénz és testi vagy tömlőcz büntetési ítéleteket végrehajthatnának, az erdőpusztítást nagyban megszüntetnék, és a magány s községi erdők kezelésénél, hol csekély kiterjedés miatt erdőhivatalnokot nem alkalmazhatnak; tanácsccsal és útmutatással szolgálhatnak.

Hivalva vannak ugyan jelenleg is a közorgánumok a községi és privat erdők fő felügyeletére, hogy azok okszerűen kezeltessenek és ne pusztitassanak; hanem hogy lehessen azt jogtudortól követelni, hogy egyszersmint szakértő erdész is legyen; *) és az erre vonatkozó czélszerű magas rendeletek rendesen csak kiadattak, hogy azokat az illetők soha se foganatosítsák.

Egy emlékiratban felterjesztettem ez igénytelen véleményemet a nagyméltóságu Magyar k. Helytartóságnak, de mielőtt azt tettem volna, egy magas állású szakemberrel közlöttem. Legyen szabad nekem az ő válaszát ide iktatnom.

„Én önnek az emlékirat szives közléseért nagy köszönettel tartozom és szívből óhajtom, hogy annak sikere legyen. A ki az itteni viszonyokat nem ösmeri, gyanúsítani fogja önt miszerint Amerikai erdőviszonyokat irt le, hogy annál kirivóbb színben tüntesse elő a Máramarosi erdőviszonyokat, és még is a való gyakran annál is kirivóbb. — Nézetem szerint nem anyira az itteni nép gonoszságában rejlik e nagy erdőpusztítás, mint inkább a rendetlen gazdaszáti és törvénykezési viszonyokban, valamint a hivatalnokok járatlanságában és rendkívüli közömbösségében, kik mint bírák és végrehajtók e szép megyét rendkívüli közömbösségüknél fogva pusztításnak engedik, és a népet jövőre az éhségnek kiteszik. Mig ezek a sajnos viszonyok változason nem mennek keresztül, addig jobb jövődre számítanunk sem lehet, ha

*) Tudunkkal a bíróságok, a hol erdővétségek megbecslése szükségessé válik, úgy is kötelesek szakértők tanácsával élni, a mint hogy azt legnagyobbbrészt teszik is.

mindjárt rögtönbiróságok által ítéltnének az erdőpusztítók. Talán még elérjük ezt a jobb jövőndőt, ha az Isten bennünket Methusalemi életkorral megáld." Ezek az ő szavai.

Éa tisztelt szaktársaimat leginkább az emlékirat második részére — „hogyan lehetne e bajon törvénykezés útján segíteni," figyelmeztetem, és felkérem e tekintetben nézeteiket e szaklapban közölni, miután reménylenünk lehet, hogy a legközelebbi országgyűlésen a rendőri törvények is a mostani viszonyokhoz alkalmaztatandván, a törvényhozók talán szívesen veendik a szakértők ebbeli nyilatkozatait.

Roxer Vilmos.

Erdőkezelésünk fölötti elmélkedések.

Kevés országban fogta fel még a többség az erdők fontosságát, s a hol igen, ott sem a bölcs előrelátás, hanem tudunkal mindenütt a már többé vagy kevésbé késő „szánom — bánom" következtében. Pedig daczára annak, hogy anyagi tekintetben, az erdei gazdaság a mezeivel szemközt gyakran jogtalanul csak másodrendű kérdésnek tartatik, az még is oly fontos, mely nélkül minden más gazdaszat vagy ipar csak tenghet, vagy épen nem létezhetik, s horderejét valódiilag csak azok fogták tán fel voltaképen, kik már erdőből kipusztított vidéken laktak. Hogy is ne, hisz az erdők roppant hasznat s kényelmet nyújtanak az emberiségnek; iparhoz, hajózáshoz, bánya és mezei gazdaszathoz sat. elkerülhetlen szükségeseek. Hát ha a kézi szerszámokat, házi butorokat, s az építészetet tekintelbe vesszük mennyi anyagra akadunk, melynek — aránytalanul nagyobb részét — mind az erdők nyújtják. És a kellemes jótékony meleget semmiféle tüzelő anyag sem